

Starce Gamzinyj, kierzi godali i szprechali.

Antōn Czechow

KRŌTKO ANATŌMIJO CZOWIEKA

Jednego sztyudynta spytali sie na egzaminie: „Co to je czowiek?”. Ōn pedzioł: „Zwiyrza...”. Pomyśłoł trocha i przidoł: „Ale... rozumne...”. Uczōne rechtory zgodziyli sie ino z drugōm tajlōm ōdpowiedzi, a za piyr szo zaś wlepiyli mu cwaja.

Na czowieka jako kōnstrukcyjo anatōmiczno skłodo sie:

Szkielet, abo jak tyż godajōm felczery i światowe paniczki – „szkelet”. Mo wyglōnd śmiercki. Nakryty biołōm płachtōm „wylynko na śmierć”, a niy przikryty – niy na śmierć.

Gowa mo koždy, ale niy kożdymu ōna je potrebno. Podug jednych gowa je na to, coby niōm myśleć, a podug drugih – coby na niy no-sić hut. Ōstatni poglōnd niy ma taki niybezpieczny... Czasym w niy je substancyjo mōzgowo. Jedyn kōmisorz przy sekcyji za wszas umartego chopa ōboczōł mōzg. – „A cōż tyż to je?” – spytoł sie dochtora. – „To je to, czym sie myndykuje” – padoł dochtōr. Policyjōn sie ino zgardliwie ōśmioł...

Gymba. Zdrzadło dusze, ale niy u adwokatōw. Mo moc synonymōw: *gymbiczka*, *fafla*, *tyta*, *cyferblot*, *zeżyrok*, *ōblicze* (abo *lico* – u farorzōw), *pysk*, *ryjok*, *sznupa* i tak dalij.

Czoło. Ôd niego funkcjo to je klupać w delôwka przy proszyniu ô jaki dobroci i prać nim ô ściana, kie sie ich niy dostało. Czynsto dowo reakcjo na miydz.

Ôczy – policmajstry gowy. Cichtujôm i spisujôm w pamiynci. Ślepy je podany na gmina, z kieryj wyjechali beamtry. Kiej przidôm dni staranio, płaczôm. Terazki we dni bez utropy płaczki lecôm ino z cliwości.

Nos je na ryma i czuch. Do polityki sie niy miyszo. Nikiedy przyczynio sie do zwinykszynio akczyzy ôd tabaki, beztôż idzie go zaliczyć do pożytecznych ôrganów. Może być czerwōny, ale niy ôd wolnomyślicielstwa – tak przinajmniej uwożajôm ôświycōne ludzie.

Jynzyk. Podug Cyclerōna: *hostis hominus et amicus diaboli feminarum*¹. Ôd czasu jak dynuncyrować zaccli na papiōrze, poszōł weg... U babōw i żmijōw je to narzōnd do spyndzania czasu na szpasowaniu. Nojlepszy jynzyk je warzōny.

Potylica je potrzebno ino jednym chopôm na wypadek jakby naszastali dugōw. Ôrgan, kiery fest prziciōngo ryncce, co sie rozchodzôm.

Uszy. Lubiôm szpary we dźwyrzach, ôtwarte ôkna, wysoko trowa i ciynki płoty.

Rynce. Piszôm rozprōwki, grajôm na krzipkach, łowiôm, bierôm, kludzôm, sadzôm, pierôm... U bajtlōw sużôm do jodła, a u tych trocha wiynkszych – do ôdrōżniania prawy strōny ôd lewyj.

Serce – bōnclok na patriotyczne i roztōmajte inksze uczucia. U babōw szynk, w kierym kumory zajmujôm ôficyry, siyń – ciwile, a wiyrch – ślubny. Mo wyglōnd hercnego asa.

Talijo – piynta achillesowa ôd czytelniczkōw „Świata mody”, modelkōw, szwoczokōw i fanrichōw idealistōw. Ulubiōne babskie miejsce ôd modych żyniokōw i... sprzedowōczy kabotkōw. Drugi pōnkt nartarcio zolytnyj ataki. Piyrszym zaś je kusik.

Bas. Narzōnd, kiery niy ma wrodzōny ino zdobyty włosnôm zasugôm. Zaczyno rōs ôd stopnia hofrata. Staatsrat bez basa to niy ma rychtich staatsrat. (Zogodka?! Cha, cha!) Przy randze niżyj ôd hofrata mianuje sie *bachroc*, u handlyrzōw – *kałdōn*, a u handlyrkōw – *bachōrz*.

¹ Wrōg czowieka i kamrat ôd diobła i kobiyt (*łac.*).

Podżebrzi. Narzōnd we nauce niy zbadany. Podle wachtyrzōw ône je niżyj ôd piersi, a podle feldfeblōw – wyżyj ôd basa.

Nogi wyrostajōm z tego miejsca, skuli kierego natura wynokwiyła brzōzka. Sztyjc w użyciu u briftrygierōw, duźnikōw, reporterōw i posłańcōw.

Piynty. Miejsce przebywanio dusze u chopa, kiery sie przewiniōł swojij ślubnyj, miastowego, kiery cosik wygodoł, i u wojoka, kiery pito z pola bitwy.

1883

Z ruskigo przełożyła Agnieszka Gasz

Agnieszka Gasz

Instytut Językoznawstwa
Uniwersytet Śląski w Katowicach
ORCID: 0000-0003-0413-0016
agnieszka.gasz@us.edu.pl

Zdrzōdło: Чехов А.П.: *Краткая анатомия человека*. В: *Юмористическая проза*. Санкт-Петербург 1996, с. 78–80.